

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 134/24

Luxemburg, 10 september 2024

Arrest van het Hof in de gevoegde zaken C-29/22 P | KS en KD / Raad e.a. en C-44/22 P | Commissie / KS e.a.

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB): het Hof verduidelijkt de omvang van de bevoegdheid van de rechterlijke instanties van de Unie

Het Hof is op dit gebied bevoegd om te beoordelen of handelen of nalaten dat niet rechtstreeks in verband staat met politieke of strategische keuzes die onder dit beleid vallen rechtmatig is, en ook om dit handelen of nalaten uit te leggen

KS en KD, naaste familieleden van personen die in 1999 in Kosovo zijn verdwenen of gedood, hebben bij het Gerecht van de Europese Unie beroep ingesteld. Hun zaak heeft betrekking op de civiele missie van de Europese Unie in Kosovo (Eulex), die in het kader van het GBVB is ingesteld. Het Gerecht heeft dit beroep verworpen op grond dat het kennelijk onbevoegd was om er kennis van te nemen. In hogere voorziening heeft het Hof van Justitie verduidelijkt dat de rechterlijke instanties van de Unie bevoegd zijn om te beoordelen of handelen of nalaten dat niet rechtstreeks in verband staat met politieke of strategische keuzes die onder dit beleid vallen rechtmatig is, en ook om dit handelen of nalaten uit te leggen. Dit geldt met name voor beslissingen van Eulex Kosovo over personeelsselectie of over het instellen van maatregelen voor toezicht of beroepsmogelijkheden.

In 2008 heeft de Europese Unie een civiele rechtsstaatmissie ingesteld, Eulex Kosovo genoemd, die met name is belast met onderzoek naar misdaden en verdwenen of gedode personen in het kader van het conflict in Kosovo in 1999. In 2009 heeft de Unie een panel voor de beoordeling van de mensenrechtensituatie ingesteld, dat was belast met het onderzoek van klachten wegens schending van mensenrechten door Eulex Kosovo bij de uitoefening van haar mandaat.

Naar aanleiding van klachten van KS en KD heeft het beoordelingspanel in november 2015 en oktober 2016 vastgesteld dat er diverse mensenrechtenschendingen hadden plaatsgevonden. In maart 2017 heeft dit panel de betreffende dossiers gesloten en daarbij vastgesteld dat het hoofd van Eulex Kosovo de aanbevelingen die hem door het panel waren gedaan, slechts gedeeltelijk ten uitvoer had gelegd. KS heeft een beroep wegens niet-contractuele aansprakelijkheid ingesteld tegen de Raad van de Europese Unie, de Europese Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) op grond van met name schending van diverse bepalingen van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). In december 2017 heeft het Gerecht zich kennelijk onbevoegd verklaard om kennis te nemen van dit beroep.¹

Vervolgens hebben KS en KD bij het Gerecht een nieuw beroep in rechte ingesteld tegen de Raad, de Commissie en EDEO. Zij verzochten om vergoeding van de schade die zij stelden te hebben geleden als gevolg van meerdere gevallen van handelen en nalaten met betrekking tot in het bijzonder tijdens de Eulex Kosovo-missie verrichte onderzoeken. Bovendien hebben KS en KD een verzoek om maatregelen van instructie ingediend om de volledige

versie van het operatieplan van Eulex Kosovo te verkrijgen. In november 2021 heeft het Gerecht dit beroep om dezelfde reden verworpen.²

Met zijn uitspraak van vandaag in hogere voorziening vernietigt het Hof deze laatste beschikking van het Gerecht gedeeltelijk en verwijst het de zaak voor het overige deel terug naar het Gerecht.

Het Hof wijst erop dat door de opname van het GBVB in het constitutionele kader van de Unie ook de fundamentele beginselen van de rechtsorde van de Unie van toepassing zijn. Tot die beginselen behoren de eerbiediging van de rechtsstaat en de grondrechten, welke waarden het noodzakelijk maken dat de autoriteiten van de Unie aan rechterlijk toezicht zijn onderworpen.

Inderdaad rechtvaardigden noch de artikelen van de Verdragen en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie waarin een doeltreffende voorziening in rechte is vastgelegd, noch het aanvoeren van schendingen van de grondrechten, op zich dat de rechterlijke instanties van de Unie zich bevoegd zouden verklaren. Bovendien is de beperking van de bevoegdheid van het Hof op het gebied van het GBVB die is voorzien in de Verdragen **niet onverenigbaar met het recht op een doeltreffende voorziening in rechte zoals gewaarborgd door het EVRM**. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft namelijk al ingestemd met constitutionele beperkingen van de bevoegdheden van de rechterlijke instanties van een staat ten aanzien van handelingen die niet los kunnen worden gezien van de internationale betrekkingen die die staat onderhoudt.

Met een uitlegging van de Verdragen in het licht van met name het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en de beginselen van de rechtsstaat, **stelt het Hof niettemin vast dat het bevoegd is om te beoordelen of handelen of nalaten dat onder het GBVB valt en niet rechtstreeks in verband staat met politieke of strategische keuzes, rechtmatig is, en ook om dit handelen uit te leggen.**

In het onderhavige geval is bij de bevoegdheid van de Eulex Kosovo-missie om personeel in dienst te nemen sprake van een handeling van dagelijks bestuur in het kader van de uitvoering van het mandaat van die missie. **De besluiten van Eulex Kosovo over de keuze van het personeel dat door deze missie wordt tewerkgesteld staan dus niet rechtstreeks in verband met de politieke of strategische keuzes van deze missie in het kader van het GBVB.**

Het Hof komt tot dezelfde conclusie met betrekking tot het ontbreken van bepalingen over **rechtsbijstand bij procedures voor het panel voor de beoordeling van de mensenrechtensituatie**. Ook met betrekking tot het ontbreken van aan dit panel toegekende **tenuitvoerleggingsbevoegdheden** of het ontbreken van **rechtsmiddelen** ingeval dit panel schendingen heeft vastgesteld, stelt het Hof vast dat de beslissing om het handelen en nalaten van deze missie al dan niet aan een toezichtmechanisme te onderwerpen, uitsluitend een aspect van het administratieve beheer ervan betreft.

Vervolgens zet het Hof op dezelfde wijze uiteen dat zowel het **ontbreken van corrigerende maatregelen** om een einde te maken aan de door het beoordelingspanel vastgestelde schendingen als het ontbreken van een **juridisch deugdelijke toetsing** van deze zaak, betrekking heeft op het verzuim om individuele maatregelen vast te stellen en niet rechtstreeks in verband staat met politieke of strategische keuzes die in het kader van het GBVB zijn gemaakt.

Daarentegen staan de **middelen die ter beschikking van Eulex Kosovo zijn gesteld** en het besluit om het **uitvoerend mandaat van deze missie in te trekken** wel rechtstreeks in verband met dergelijke politieke of strategische keuzes, zodat het Gerecht geen blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door zich onbevoegd te verklaren om kennis te nemen van dit deel van het beroep van KS en KD.

NOTA BENE: Bij het Hof van Justitie kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld tegen een arrest of een beschikking van het Gerecht. In beginsel heeft de hogere voorziening geen opschortende werking.

Indien de hogere voorziening ontvankelijk en gegrond is, vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht. Ingeval de zaak in staat van wijzen is, kan het Hof de zaak zelf afdoen. Als dat niet zo is, verwijst het de zaak naar het Gerecht, dat is gebonden aan de door het Hof in het kader van de hogere voorziening gegeven beslissing.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst en, indien van toepassing, de samenvatting](#) van het arrest zijn op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Volg ons!

¹ Beschikking van 14 december 2017, KS/Raad e.a. (T-840/16).

² Beschikking van 10 november 2021, KS en KD/Raad e.a. (T-771/20).